

แนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตรโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ สู่มาตรฐานสากล

The Guidelines for Curriculum Administration and Management of Damrongratsongkroh School for World Class Standard

วันที่รับบทความ: 25 ก.ค. 66

วันที่แก้ไขบทความ: 3 พ.ค. 67

วันที่ตอบรับ: 30 พ.ค. 67

เจนณรงค์ วงศ์แสนศรี¹

Jennarong Wongsansri¹

ประเวศ เวชชะ²

Prawet Wetcha²

สุวดี อุปปีนใจ³

Suwadee Oupinjai³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตร โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์สู่มาตรฐานสากล ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหาร และการจัดการหลักสูตร ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยแบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบบันทึกผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ และแบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากผู้บริหาร คณะกรรมการ บริหารหลักสูตร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้น 70 คน วิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรม SPSS หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารและการ จัดการหลักสูตร โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือการวิจัยคือการสนทนากลุ่ม เก็บข้อมูลจาก ผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 13 คน วิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาเชิงเหตุและผล เสนอเป็นแผนภูมิแก่งปลา ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตร และขั้นตอนที่ 4 ศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตร ใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยการประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ (AIC) ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วยผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 13 คน วิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา สำคัญและสรุปเนื้อหาเชิงบรรยาย ผลการศึกษาพบว่า

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (2564)

¹ Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (2021)

² รองศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

² Associate Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Advisor).

³ รองศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษา)

³ Associate Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Co Advisor).

สภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตร ด้านผู้เรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และมีคะแนนเฉลี่ยรวมผลการสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสูงกว่าระดับประเทศ ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน และด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพที่โรงเรียนดำรงรายการสู่การะห์ปฏิบัติ มีแนวโน้มอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก

เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตร มีเหตุปัจจัยภายนอกและเหตุปัจจัยภายในที่เป็นเหตุปัจจัยสนับสนุน เช่น มีครูผู้สอนครบทุกวิชา ครุภัณฑ์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรมาตรฐานสากล มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เหตุปัจจัยจุดครั้ง เช่น เปลี่ยนผู้บริหารบ่อย ครูมีภาระงานนอกเหนือจากงานสอนมาก ขีดคิดการใช้งบประมาณตามแผนที่วางไว้ ไม่ยืดหยุ่น

ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตร ด้านผู้เรียน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มุ่งให้ผู้เรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติและนานาชาติเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกปี มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับดีขึ้นไป

ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนและด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพในรายวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และวิชาอื่นๆ ครูผู้สอนต้องใช้สื่อการสอนหรือใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้นกว่าเดิม สถานศึกษาต้องการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเป็นระบบ และใช้วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศมาใช้ในการบริหารจัดการ

แนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตรโรงเรียนดำรงรายการสู่มาตรฐานสากล ต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดหมาย และประเด็นกลยุทธ์ในการกำหนดโครงการให้ไปสู่มาตรฐานสากล คือ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมุ่งสู่มาตรฐานสากล เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง กลยุทธ์ที่ 3 ขกระดับการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นสากล กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบ และกลไกการบริหารและจัดการหลักสูตรให้มีคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาระบบการบริหารและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มุ่งสู่มาตรฐานสากลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ และกลยุทธ์ที่ 7 พัฒนาการบริหารและจัดการด้วยระบบคุณภาพ

คำสำคัญ : แนวทางการบริหารและการจัดการ การบริหารและการจัดการ หลักสูตร มาตรฐานสากล
โรงเรียนดำรงรายการสู่การะห์ปฏิบัติ

Abstract

This mixed-method research was conducted into 4 stages. Stage 1 examined the current curriculum administration and management. The quantitative approach was employed in data collection that deployed learning achievement recording form, NT recording form, and questionnaire. The data collection involved 70 participants including school administrators, curriculum administration committees, teachers, students, and parents. The data was statistically analyzed for mean and standard deviation. Stage 2 investigated the key factors

affecting curriculum administration and management by deploying participatory action research via focus-group discussion. The data collection involved 13 participants including school administrators, curriculum administration committees, and teachers. The data was analyzed by content analysis and developed into summary report using fishbone diagram. Stage 3 explored the desirable future scenario of curriculum administration and management. Stage 4 develop the guidelines for curriculum administration and management. The participatory action research was deployed by using AIC Workshop which recruited 13 participants including school administrators, curriculum committees and teachers. The data was analyzed by content analysis and developed into narrative summary reports. The results showed that:

The circumstance of curriculum administration and management regarding learners, in overall, showed learning achievement at the highest level and demonstrated the NT mean score higher than that of the national mean score. The curriculum and instruction and management by quality system at Damrongratsongkroh School showed the tendency of implementation at the highest level.

The key factors affecting curriculum administration and management showed internal and external promoting factors, for example, sufficient number of teachers for all subjects, teachers implemented national core curriculum into their teaching and hybridized into word class curriculum standard, school systematically appointed curriculum administration committees. The de- promoting factors were, for example, frequent change of administrators, overloaded extra- and non-teaching works for teachers, restricted and inflexible budget plan.

The desirable future scenario of curriculum administration and management were outlined. Learners: All learning areas aim to develop learners to attain increase learning achievement and higher NT and international test scores annually. The evaluation on learners' desirable characteristics at the high level. Curriculum, instruction and administration: Teachers should employ English and instructional media in teaching Science, Mathematics and other subjects to uplift quality system. The school should perform systematic curriculum administration and employ the best and excellence practices in curriculum administration.

The guidelines for curriculum administration of Damrongratsongkroh School for world class standard should determine vision, mission, goals, and strategic issues in order to devise projects in mobilizing the world class standard school. Strategy 1 Develop learners for world class standard, academic excellence, and competitive competency. Strategy 2 Uplift desirable characteristics of learners systematically and consistently. Strategy 3 Develop quality system and mechanisms of curriculum administration. Strategy 4 Develop quality curriculum administration and management. Strategy 5 Systematically and consistently develop quality educational administration and management for world class standards. Strategy 6 Holistically develop teachers and educational personnel in order to deliver quality instruction. Strategy 7 Develop administration and management system by using quality system.

Keywords: Guidelines Administration and Management, Administration and Management, Curriculum, World Class Standard, Damrongratsongkroh School,

บทนำ

ในปัจจุบันระบบฐานเศรษฐกิจความรู้ ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสารทำให้สังคมโลกมีการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมมากขึ้น การเมืองแบบเสรีประชาธิปไตยเป็นที่นิยมยอมรับกันทั่วโลก ประเทศไทยจะมีความสัมพันธ์กับชุมชนโลกบนพื้นฐานของศักดิ์ศรีและความเท่าเทียมกัน จะมีความสามารถในการแข่งขันและร่วมมือกับประชาคมโลกได้ก็ต่อเมื่อมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาให้สามารถพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีสมรรถนะในการแข่งขันที่มีคุณภาพสูงขึ้น รู้จักเลือกที่จะรับกระแสวัฒนธรรมของต่างชาติ ปลูกจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย รวมถึงกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ทันต่อสภาวะการณ์โลก แต่ละประเทศจึงต้องเตรียมคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะและความสามารถในการปรับตัวให้มีคุณลักษณะสำคัญในการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ ได้อย่างรู้เท่าทัน สงบ สันติ มีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมเพียงพอ (สำนักงานบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561 : 3)

โรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นนวัตกรรมการจัดการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำมาใช้เป็นมาตรการเร่งด่วนในการยกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเคียงเข้าสากล เริ่มดำเนินการนำร่องในปีการศึกษา 2553 กับโรงเรียนจำนวน 500 โรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คือ เป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก และให้โรงเรียนในโครงการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ความเป็นสังคม จากการทำกับติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลในปีการศึกษา 2553 - 2554 พบปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานบางประการ ได้แก่ ทักษะและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รวมถึงทักษะและความสามารถด้านเทคโนโลยี ทักษะและความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) การทดสอบความถนัดทั่วไป (GAT) และผลการทดสอบความถนัดทางวิชาการ และวิชาชีพของนักเรียนภาพรวมอยู่ในระดับต่ำยังไม่เป็นที่พึงพอใจ ผลการเข้าร่วมโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) จัดโดย (Organization for Economic Co-Operation and Development : OECD) มีประเทศเข้าร่วมโครงการประมาณ 70 ประเทศ คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนไทยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนนานาชาติเป็นอย่างมาก ส่วนผลการเข้าร่วมโครงการทางการศึกษาแนวใหม่ประเทศไทยคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนไทยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของนานาชาติเป็นอย่างมาก ส่วนผลการเข้าร่วมโครงการทางการศึกษาแนวใหม่การจัดการศึกษาด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระดับนานาชาติ (Trended in International Mathematics and Science Study: TIMSS) จัดโดย The International Association for the Evaluation of Educational Achievement: IEA) มีประเทศเข้าร่วมโครงการประมาณ 60 ประเทศ คะแนนของนักเรียนไทยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของนักเรียนนานาชาติมากเช่นกัน (สำนักงานบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561 : 7) จากข้อมูลดังกล่าวทำให้สังคมภายในประเทศ และต่างประเทศ สรุปลงและเชื่อว่าคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยเมื่อเทียบกับคุณภาพการศึกษาของนานาชาติยังอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นที่

ต่างชาติมีต่อประเทศไทย ตลอดจนการลงทุนของต่างชาติในประเทศไทยมากจึงจำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงการศึกษาไทยให้มีคุณภาพทัดเทียมกับการศึกษานานาชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้พิจารณาบททวนจุดที่เป็นปัญหาในการดำเนินการของโรงเรียนมาตรฐานสากลและพัฒนาปรับปรุงแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการสำหรับโรงเรียนในโครงการโดยเริ่มต้นในปีการศึกษา 2555 เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนที่ปรับปรุงใหม่กำหนดให้ใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน หรือบันได 5 ขั้น เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนผ่านการเรียนรู้สาระการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยตนเอง (Independent Study: IS) ได้แก่ 1) การตั้งประเด็นคำถามสมมติฐาน (Hypothesis Formulation) 2) การสืบค้นความรู้จากแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศ (Searching for Information) 3) การสรุปองค์ความรู้ (Knowledge Formation) 4) การสื่อสารและการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Communication) 5) การบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Public Service) (แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง, 2561 : มปป.)

โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World - Class Standard School) ตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นมา และได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับโรงเรียนมาตรฐานสากลและประกาศใช้เพื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3) และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) และได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561 หลังจากที่มีการใช้หลักสูตรของโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ตามโรงเรียนมาตรฐานสากลมาเป็นระยะเวลา 10 ปี และจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ในปีการศึกษา 2562 ที่ผ่านมา พบว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คะแนนเฉลี่ย 4 วิชา (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์) อยู่ที่ 43.58 คะแนน และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 คะแนนเฉลี่ย 5 วิชา (ภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์) อยู่ที่ 36.18 คะแนน ซึ่งอยู่ในลำดับที่ 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (เชียงราย-พะเยา) จากผลการทดสอบถือว่ายังไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และจากรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ มีข้อเสนอว่าควรมีการดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อบริบทปัจจุบันและในอนาคต ดังนั้นควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความใหม่ และพัฒนาผู้เรียนมีทักษะต่าง ๆ และควรมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน (โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์, 2563 : 25) แนวทางในการบริหารจัดการหลักสูตรผู้มาตรฐานสากลมีผู้ที่ทำการศึกษา ได้เสนอแนวทางไว้ดังนี้ วิจิพร แก้วหล้า, จินตนา จันทร์เจริญ และวิวัฒน์ ศรีฤทธิ์ (2558 : 1099) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ 37 ด้านการบริหารจัดการ พบว่าโรงเรียนมีการสร้างความตระหนักและแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเพิ่มความสามารถในการยกระดับคุณภาพโรงเรียนมีการพัฒนาและปรับกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ยุพิน บุญประเสริฐ และคณะ (2562 : ก) ได้ศึกษาแนวทางสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่าแนวทางการจัดการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ประสบผลสำเร็จนั้น ต้องดำเนินการทุกด้านพร้อมกัน ได้แก่ การบริหารจัดการ การพัฒนาคุณภาพครูทั้งด้านความรู้และสมรรถนะ หลักสูตรสถานศึกษาควรกระชับ และ

บูรณาการการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นสหวิทยาการของวิชาแกนหลักเป็นฐาน เปิดกว้างให้โรงเรียนแต่ละแห่งสามารถพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของตน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรูปแบบการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง จินดา พลริักษ์ (2559 : 2) ได้ศึกษาการนำเสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า แนวทางการพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีความตรงตามเนื้อหาโครงสร้างและหลักวิชา มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติใช้เพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ตามกระบวนการพัฒนา 3 ขั้นตอน รวม 3 ด้าน 78 รายการ สุวัฒน์ มีพร (2560 : 6) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่มาตรฐานสากลของสถานศึกษา สหวิทยาเขตน้ำพอง-กระนวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมวางแผนการใช้คู่มือครูเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีการวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนนำมาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ควรเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ควรส่งเสริมการจัดหา ผิดสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 5) ด้านการนิเทศการศึกษา ควรจัดประชุมวางแผนการนิเทศการศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสรุปผล 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนและจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการนิเทศติดตามจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาหาแนวทางการบริหาร และการจัดการหลักสูตร โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ สู่มาตรฐานสากลเพื่อนำผลการวิจัยไปเสนอเป็นแนวทางเชิงกลยุทธ์ในการกำหนดนโยบาย โครงการ และวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมุ่งสู่มาตรฐานสากลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตร โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ สู่มาตรฐานสากล

ประโยชน์ของการศึกษา

1. ด้านความรู้

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับสภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตรโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ รวมถึงเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตรโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ที่ผ่านมา และภาพอนาคตของการบริการและการจัดการ ตลอดจนแนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตรโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ สู่มาตรฐาน สากลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ด้านการนำไปใช้

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อ ครู ผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนงานขององค์กร วางโครงสร้างการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม เกิดประโยชน์ต่อองค์กร ตลอดจนสามารถควบคุมการบริหารและการจัดการ และพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ให้เป็นไปตามโรงเรียนมาตรฐานสากล

ขอบเขตของการวิจัย

1. สภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตรของโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ ปีการศึกษา 2560 - 2562
2. เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตรของโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์
3. ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตร โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ มาตรฐานสากลตั้งแต่ปีการศึกษา 2564 – 2566
4. แนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตร โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ มาตรฐาน สากล ตั้งแต่ปีการศึกษา 2564 – 2566

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารและการจัดการหลักสูตร โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์

ตารางที่ 1 แสดงการออกแบบการศึกษาสภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตรโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์

คำถามของการวิจัย	วิธีการวิจัย	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	วิธีการเก็บข้อมูล/แหล่งข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
สภาพปัจจุบันในการบริหารและการจัดการหลักสูตรโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ มีสภาพเป็นอย่างไร	การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research)	1. แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2. แบบบันทึกผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั่นพื้นฐาน (O-Net) 3. แบบสอบถาม	ทุติยภูมิ 1. เอกสารการประเมินหลักสูตรและสรุปผลการดำเนินงานของ แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2. เอกสารรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องปฐมภูมิ 1. ผู้บริหาร 2. คณะกรรมการบริหารหลักสูตร 3. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 4. ครูผู้สอน	การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

คำถามของการวิจัย	วิธีการวิจัย	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	วิธีการเก็บข้อมูล/แหล่งข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
			5. นักเรียน 6. คณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน	

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตร โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์

ตารางที่ 2 แสดงการออกแบบการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตร โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์

คำถามของการวิจัย	วิธีการวิจัย	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	วิธีการเก็บข้อมูล/แหล่งข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
มีเหตุปัจจัยสำคัญใดบ้างที่สนับสนุนและกระตุ้นต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตรโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์	การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)	ปฐมภูมิ 1. ผู้บริหาร 2. หัวหน้างานหลักสูตร 3. ครูผู้สอน 4. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฝ่ายวิชาการ	การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเหตุและผล (Cause and Effect) และสรุปเนื้อหาเชิงบรรยาย

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตร โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ สู่มาตรฐานสากล

ตารางที่ 3 แสดงการออกแบบการศึกษาภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตร โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ สู่มาตรฐานสากล

คำถามของการวิจัย	วิธีการวิจัย	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	วิธีการเก็บข้อมูล/แหล่งข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตรโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์สู่มาตรฐานสากล ควรเป็นอย่างไร	การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ AIC (Appreciation - Influence - Control)	ปฐมภูมิ 1. ผู้บริหาร 2. หัวหน้างานหลักสูตร 3. หัวหน้ากลุ่มสาระฯ/ครูผู้สอน 4. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฝ่ายวิชาการ	การวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) และสรุปเนื้อหาเชิงบรรยาย

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตร โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ สู่มาตรฐานสากล

ตารางที่ 4 แสดงการออกแบบการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตร โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ สู่มาตรฐานสากล

คำถามของการวิจัย	วิธีการวิจัย	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	วิธีการเก็บข้อมูล/ แหล่งข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
แนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตร โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์สู่มาตรฐานสากล ควรเป็นอย่างไร	การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ (AIC (Appreciation - Influence - Control)	ปฐมนุฎิ 1. ผู้บริหาร 2. หัวหน้างานหลักสูตร 3. ครูผู้สอน 4. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฝ่ายวิชาการ	การวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) และสรุปเนื้อหาเชิงบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตร โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์สู่มาตรฐานสากล ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารและการจัดการหลักสูตร ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยแบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบบันทึกผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ และแบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้น 70 คน วิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรม SPSS หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตร โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือการวิจัยคือการสนทนากลุ่ม เก็บข้อมูลจากผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 13 คน วิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาเชิงเหตุและผลเสนอเป็นแผนภูมิแกงปลา ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตร และขั้นตอนที่ 4 ศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตร ใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยการประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ (AIC) ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 13 คน วิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาสำคัญและสรุปเนื้อหาเชิงบรรยาย ผลการศึกษาพบว่า

สภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตร ด้านผู้เรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และมีคะแนนเฉลี่ยรวมผลการสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสูงกว่าระดับประเทศ ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน และด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพที่โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ปฏิบัติ มีแนวโน้มอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก

เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตร มีเหตุปัจจัยภายนอกและเหตุปัจจัยภายในที่เป็นเหตุปัจจัยสนับสนุน เช่น มีครูผู้สอนครบทุกวิชา ครุภัณฑ์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรมาตรฐานสากล มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการบริหารจัดการหลักสูตรอย่าง

เป็นระบบ เหตุปัจจัยจุดรั้ง เช่น เปลี่ยนผู้บริหารบ่อย ครูมีภาระงานนอกเหนือจากงานสอนมาก ขีดจำกัดการใช้งบประมาณตามแผนที่วางไว้ ไม่ยืดหยุ่น

ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตร ด้านผู้เรียน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มุ่งให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีขึ้นต่อเนื่องทุกปี มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับดีขึ้น ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนและด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพในรายวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และวิชาอื่นๆ ครูผู้สอนต้องใช้สื่อการสอนหรือใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้นกว่าเดิม สถานศึกษาต้องการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเป็นระบบ และใช้วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศมาใช้ในการบริหารจัดการ

แนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตร โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์สู่มาตรฐานสากล ต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดหมาย และประเด็นกลยุทธ์ในการกำหนดโครงการให้ไปสู่มาตรฐานสากล คือ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมุ่งสู่มาตรฐานสากล เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นสากล กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบ และกลไกการบริหารและการจัดการหลักสูตรให้มีคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาระบบการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มุ่งสู่มาตรฐานสากลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ และกลยุทธ์ที่ 7 พัฒนาการบริหารและการจัดการด้วยระบบคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนมาตรฐานสากลที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ หรือใหญ่พิเศษ สามารถนำกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นไปเป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา ตลอดจนแนวทางการพัฒนาการบริหารและการจัดการโรงเรียนให้มีความเป็นมาตรฐานสากล มีความสามารถในการแข่งขันที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และแนวโน้มของการจัดการศึกษาในอนาคต

2. นำแนวทางการวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การนิเทศ กำกับติดตามการใช้หลักสูตรและแนวทางการประเมินการใช้หลักสูตร มากำหนดทิศทางการวางแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนรู้ มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อนำมาวางแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม รวมทั้งเครื่องมือการนิเทศ กำกับติดตามที่มีประสิทธิภาพ และประเมินผลการใช้หลักสูตรของครูผู้สอนและผู้รับผิชอบโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ตามแผนการนิเทศอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ จัดระบบข้อมูลสารสนเทศจากกระบวนการใช้หลักสูตรและข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการใช้หลักสูตร และมีการจัดระบบข้อมูลการนิเทศเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอย่างครอบคลุม ดำเนินงานพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. กลยุทธ์ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อศึกษาแนวทางการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารและจัดการหลักสูตรของโรงเรียนมาตรฐานสากล และพัฒนาการติดตามประเมินความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มุ่งสู่มาตรฐานสากล
2. ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารและจัดการหลักสูตร โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตภาคเหนือ เพื่อให้มีการพัฒนาสู่มาตรฐานสากลต่อไป

รายการอ้างอิง

- จินดา พลีรักษ์. (2559). การนำเสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า. 3(1), 9 – 16.
- แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง. (2561). เอกสารเผยแพร่.
- ยุพิน บุญประเสริฐ และคณะ. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนต้นแบบเรียนรวมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4.
- โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์. (2563). รายงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ เชียงราย. เชียงราย: โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์.
- วิจิตร แก้วหล้า จินตนา จันทรเจริญ และวิรพันธุ์ ศิริฤทธิ์. (2558). การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37. *Veridian E-Journal, Silpakorn University* ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ. 8(1), 1099 – 1107.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561) *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School)* ปรับปรุง พ.ศ.2561. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.
- สุวัฒน์ มีพร. (2560). *แนวทางการบริหารงานวิชาการสู่มาตรฐานสากลของสถานศึกษา สหวิทยาเขตน้ำพอง-กระนวน*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพมหานคร.

